

UPPFART MED GATSTEN

För att en uppfart med plattor och gatsten ska hålla i många år måste gruset packas ordentligt. Det är inte svårt, men **det kräver en rejäl markvibrator.**

Mätning

Det första du ska göra är att räkna ut hur stor du vill att din uppfart ska vara och sätta upp pinnar runt beläggningen som du kan markera dina mått på.

En cirkellaser gör mätningen mycket enklare och kan hyras i de flesta större byggvaruhus. Alternativt kan du också mäta med ett långt slangvattenpass. Oavsett mätmetod är det viktigt att göra en så kallad måttplan som markeras på pinnar så att det blir lätt att mäta upp till färdig höjd och fall i rätt riktning. En lämplig lutning för en uppfart är normalt 2 cm per meter.

1

Slå ner pinnar i marken strax utanför det område där uppfarten ska vara. Ju fler pinnar, desto bättre. De ska användas som riktmärken när du mäter uppfartens höjd och lutning.

2

Markera uppfartens höjd på pinnarna, så att du har en måttplan. Vi mäter med cirkellaser och detektor. I mörker kan det röda ljuset från cirkellasern ses direkt. När det inte gör det måste du använda en detektor.

Det är ett omfattande arbete att anlägga en ny uppfart, men om du gör det rätt från början så håller den i många år. Först och främst måste underlaget packas ordentligt så att plattorna tål den tunga trafiken och det inte blir några spår. Dessutom måste kanterna vara starka så att plattorna inte glider åt sidan.

Vi lägger vanliga betongplattor i rutor om fyra och omger dem med gatsten. Det ser bra ut och är en hållbar lösning på samma gång.

Innan du sätter igång är det en bra idé att ta reda på om du behöver dra om avlopp eller kablar till huset så att du inte efteråt behöver gräva upp den nya uppfarten. □

Gör Det Själv

SVÅRIGHETSGRAD

Du måste ha lite kunskaper om stenläggning och vara noggrann med att mäta för att uppnå önskad lutning.

LÄTT

SVÅRT

TIDSÅTGÅNG

10-15 dagar.

PRIS

Ca 50.000 kronor för 50 m².

MATERIAL

- Betongkross, 0-80 mm (0,4 m³ per m²)
- Sättsand, 0-8 mm (0,05 m³ per m²)
- Betongplattor, 40 x 40 cm
- Betonglock
- Gatsten, 6 x 9 x 9 cm
- Kantsten i granit
- Färdigblandad torrbetong (20 kg per löpmeter)
- Fogsand (ca 2,5 kg per m²)

SPECIALVERKTYG

- Kraftfull markvibrator, minst 100 kg
- Rör (till avjämning)
- Rättskiva
- Murarhammare
- Stor vinkelslip med bra kapskiva

■ GÖR EN MÄTPLAN

Det underlättar arbetet mycket om du använder en så kallad mätplan när du lägger plattor. Mätplanen används som en fast utgångspunkt för alla andra mått för uppfarten, till exempel färdig höjd och lutning.

Det är inte en slutgiltig mätning, utan en serie punkter - vanligtvis markerade på pinnar - som ligger på exakt samma höjd. Punkterna är förbundna med ett murarsnöre, vilket gör det enkelt att kontrollera mätningarna efterhand.

■ SÅ BYGGER DU UPP ETT STABILT UNDERLAG

All matjord bör tas bort. Fyll sedan på med betongkross, som packas med en markvibrator. Det sista lagret är sättsand, som också ska packas och jämnas till innan plattorna läggs.

Plattor

Sättsand (3-5 cm)

Betongkross (30-50 cm)

Råjord (hårt stabilt jordlager)

Mät upp till fallet på uppfarten. Det är viktigt att du skapar en lutning på uppfarten så att vattnet leds bort från byggnaden. Mät avståndet från varje stolpe till den högsta punkten så att du kan mäta upp fallet.

Fallet mäts med utgångspunkt i den färdiga höjden och ska beräknas för varje pinne utifrån dess avstånd från den högsta punkten i början av uppfarten. Fallhöjden är här 2 cm per meter. Mät därför 8 cm ner på en stolpe som står 4 m bort.

Stabil botten

All matjord bör tas bort om du vill skapa en beläggning som tål att köra och parkera på. Därför är det en bra investering att hyra maskiner för det hårda inledande arbetet.

När matjorden är borta måste du bygga upp en ny, stabil botten. Det traditionella materialvalet är bärlager, men du kan också använda betongkross, som vi gör här. När betonglagret packas med en bra markvibrator blir underlaget extra hårt. Och kom ihåg att betongunderlaget också måste ha lutning så att det efterföljande lagret med sättsand blir lika tjockt överallt.

1

Ta bort matjorden. Det är viktigt att anlägga beläggningen på en stabil botten. I vårt fall måste en hel del matjord avlägsnas, så vi låter en transportfirma gräva upp den och transportera bort den direkt.

2

Betongkross hälls på när jorden har körts iväg. Betongkrossen fördelas i mindre högar över hela utgrävningen, så att den blir lätt att jämna ut.

3

Fördela betongkrossen så jämnt som möjligt med en skyffel. Det är smart att jämna till så mycket som möjligt redan nu. Det gör det lättare att fördela sättsanden i ett jämnt lager över hela ytan senare.

4

Kontrollera höjden på betonglagret efterhand. Vi fortsätter att använda cirkellasern och en detektor. Det ska finnas plats för själva beläggningen och 3-5 cm sättsand ovanpå betongkrossen.

5

Vibrera underlaget när höjden är bra och du har gjort fall. Det är viktigt att lagret med sättsand blir lika tjockt över hela ytan. Vibrera betonglagret ordentligt. Ju fler gånger du vibrerar, desto bättre.

Starka kanter

Det är en bra idé att sätta en rad med fasta kantstenar runt en uppfart. De håller markbeläggningen på plats och förhindrar att stenarna glider i sidled när de utsätts för tryck.

Kantstenarna ska helst placeras ovanpå bärlagret, så de måste monteras först - innan du börjar sätta själva beläggningen.

För att vara säker på att de håller för beläggningen sätts de fast i till exempel färdigblandad torrbetong. Du kan också göra din egen jordfuktiga betong, blandad med fyra delar sättsand och en del cement.

1

Dra ett snöre som markerar kanten på uppfarten. Snörets höjd ska motsvara kantstensens främre ovkant.

2

Sätt kantstenarna efter snöret i jordfuktig betong. Säkra utsidan av kantstenarna med en liten betongvall som stöttar stenarna så att de inte kan flyttas.

Sättsand

Nu är det dags att fördela sättsanden. Det färdiga skiktet ska vara 3-5 cm.

När hela området har vibrerats gräver du ner två rör i underlaget, ledare, som du kan jämna av efter genom att dra en rätskiva eller en rak bräda i sicksack-rörelser över dem. Rören ska placeras på ett sådant djup att deras överkant matchar plattornas underkant. Det är lätt att kontrollera rörens läge om du har ett spänt murarsnör som markerar beläggningens färdiga höjd.

1

Kör ut sättsand på betongunderlaget.

Sprid ut det och jämna till det. Gruslagret ska vara 3-5 cm och ha en överhöjd på ca 2 cm, eftersom det blir tunnare när det packas. Kontrollera höjden.

2

Vibrera sättsanden och kör över den med en markvibrator flera gånger tills den är så kompakt att du knappt lämnar fotspår när du går på den. Den sätter sig drygt 1 cm när den vibreras.

3

Gräv ner två rör i sättsanden att jämna till efter. Lägg dem på ett djup som motsvarar plattornas undersida. Kontrollera höjden genom att spänna snöret som markerar uppfartens höjd.

4

Jämna till sättsanden med en rätskiva eller en rak bräda. Flytta brädan i sicksack-rörelser över rören. Avståndet mellan de två rören ska vara cirka 50 cm mindre än brädans längd.

5

Flytta rören till nästa del när du har jämnat till den första. I stället för att lyfta rören kan du gräva ett litet dike för dem och försiktigt dra dem dit. På så sätt kan du behålla höjden i ena änden och behöver bara justera i den andra.

Plattor och stenar

Oavsett vilken typ av beläggning du ska lägga, börja med att sätta alla hela plattor och stenar först.

Här läggs en beläggning som består av kvadratiske betongplattor som placeras fyra tillsammans för att bilda stora rutor med 10 cm avstånd mellan dem, med utrymme för gatstenar av granit.

Plattorna läggs på en mindre yta åt gången, vilket är praktiskt när uppfarten är så stor som den här. Det gör att du kan flytta dig runt på området och det ska inte jämnas till på en gång i alla fall.

1

Dra ett snöre så att det är lätt att hålla riktningen. Vi använder en rätskiva för att hålla avståndet på 10 cm mellan de kvadratiske plattorna så att det finns plats för de mindre gatstenarna mellan de stora.

2

Plattorna läggs på en mindre yta åt gången. En ny yta jämnas till när vi avslutat den föregående plattsättningen. Lägga alla hela plattor först och vänta med de andra till senare.

3

Gräv ner granitstenarna lite i sättsanden. Med ena änden av en murarhammare kan du gräva och justera höjden på sanden för granitstenarna som varierar något i höjd. Med den andra knackar du dem på plats.

4

Se till att det ligger en hel granitsten mitt i krysset mellan de raka raderna med små stenar. Då håller raderna en rak linje i båda riktningarna.

5

Det skapas en övergång mellan uppfart och gata av gatsten. Genom att placera tre rader lätt sluttande bredvid varandra skapas en uppfart till uppfarten. Stenarna packas ner i en blandning av torr betong.

6

Sätt den yttersta raden av gatstenar i torr betong i stället för bara sand. Se till att utsidan stöds väl med en betongkant längs hela sidan. Detta säkerställer att den yttersta raden inte kan glida ut.

7

Fyll fogsand i fogarna. Det är viktigt att du använder rätt fogsand. Den är speciellt sammansatt med kantiga korn i olika storlekar för att säkerställa att plattorna låses på plats och att fogarna blir kompakta.

8

Sopa fogarna så att fogsanden kommer ner i alla sprickor. Det enklaste sättet att fylla fogarna är att sopa diagonalt över dem. Återfyll vid behov och upprepa processen tills alla fogar är helt fyllda.

■ BRUNNSLOCK

Du behöver inte oroa dig för betonglock eller andra saker som kan verka som oregelbundenheter på en ny uppfart.

De behöver nämligen inte förstöra helhetsintrycket, utan kan istället användas för att skapa några fina detaljer som bryter av den stora, enhetliga ytan. Det gör uppfarten mer spännande att titta på när mönstret bryts av. Runda saker kan framhävas med en kant av mindre stenar runt om. Se hur vi gjorde det här.

1

Mät var betongplattorna ska kapas så att det blir plats för en rad små granitstenar längs alla kanter. Det ser inte bara bra ut, utan gör också att du kan utjämna små höjdskillnader.

2

Kapa plattorna med en stor vinkelslip med en bra kapskiva. Till skillnad från en stensax kan den kapa både betong och granit och även göra former. Det dammar dock en hel, så se till att bära glasögon och dammskydd.

3

Lägg de små granitstenarna längs alla kanter.

Om gatstenarna läggs i bågar ska du se till att vända dem så att var och en pekar mot mitten av rundningen, t.ex. ett betonglock.

4

Så här. När väl betonglocken omgärdas av mindre granitstenar bryter de den enhetliga ytan och kommer att se ut som små konstverk.

Uppfarten är superlätt att underhålla. Fogarna är så hårda att ogräs inte kan växa här.